

Tilrettelegging for likestilling

Kjersti Skarstad

Verdenserklæringen for menneskerettigheter

Artikkel 1

Alle mennesker er født frie og **med samme menneskeverd og menneskerettigheter.**

Artikkel 2

Enhver har krav på alle de rettigheter som er nevnt i denne erklæring, **uten forskjell av noen art**, f. eks. på grunn av rase, farge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom, fødsel eller annet forhold.

CRPD (artikkel 5)

...alle er like for og etter loven, og har **rett til den samme beskyttelse og den samme fordel av loven, uten noen form for diskriminering**

...forby enhver form for diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne og sikre mennesker med nedsatt funksjonsevne lik og effektiv rettslig beskyttelse mot diskriminering

...alle hensiktsmessige tiltak for å sikre en rimelig tilrettelegging

- Likestilling i forhold til hva?
- Likestilling i forhold til hvem?
- Ulike individer – like rettigheter

Hva er egentlig likestilling
av utviklingshemmede?

Hvordan oppnår vi
likestilling av
utviklingshemmede i
praksis?

Kjersti Skarstad

FUNKSJONS- HEMMEDES MENNESKE- RETTIGHETER

Fra prinsipper til praksis

2. utgave

Universitetsforlaget

Likestillingsmodeller

1) Formell likhet

Like tilfeller skal behandles likt

Foto: bigstockphoto

2) Like muligheter

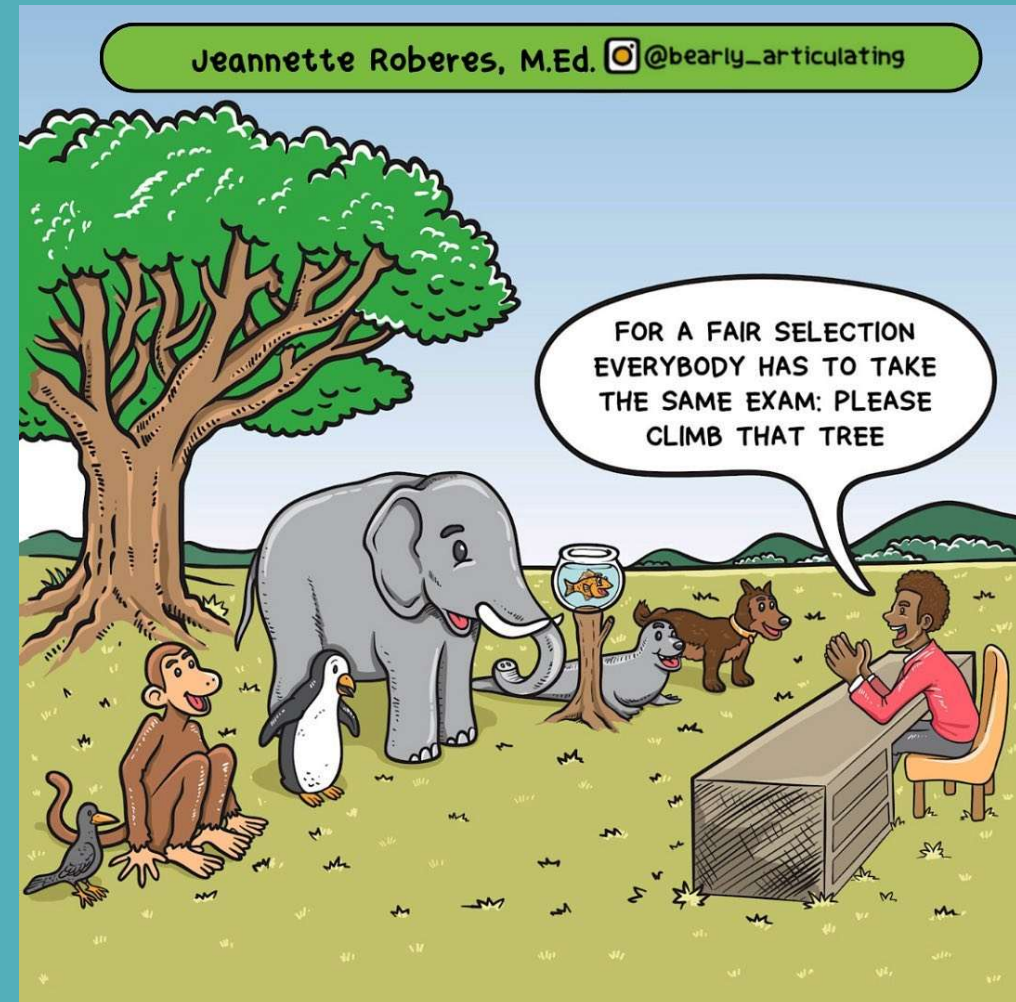
Tilrettelegging for å utjevne historiske skjevheter/ulempes/sosioøkonomiske forskjeller

Artist: [Angus Maguire](#)

3) Resultatlikhet (reell likestilling)

Personer behandles på en måte som gjør at de oppnår sine rettigheter som andre i like stor grad i praksis.

- Likestilling i forhold til hva?
→ MENNESKERETTIGHETER
- Likestilling i forhold til hvem?
→ ALLE
- Ulike individer – like rettigheter
→ Ulike tiltak (tilrettelegging) sikrer like rettigheter

Ulike individer – like menneskerettigheter

Selvbestemmelse

Må lyttes til og tas på alvor i utformingen av tjenestene

... men «samtykkekompetanse» blir ofte avgjørende for hvorvidt personens vilje og preferanser blir undersøkt

Vergemålsloven §33

...Dersom personen ikke er i stand til å danne, holde fast ved eller formidle sine ønsker, skal **den beste tolkningen av personens vilje og preferanser** legges til grunn ved vurderingen av hva han eller hun ønsker. Ved tolkningen skal det, når dette er relevant, blant annet legges vekt på **hva personen gir uttrykk for, personens verdier, livssyn, tidligere ønsker og oppfatninger, personens forståelse og hvordan noen som har hatt varig og løpende kontakt med personen, tolker personens vilje og preferanser...**

- Likestilling = like menneskerettigheter
- Forbyr alle former for diskriminering, inkludert mangel på tilrettelegging

Konvensjon om
rettighetene til
mennesker med
nedsatt funksjonsevne

8 PRINSIPPER (Artikkel 3)

- Selvbestemmelse
- Ikke-diskriminering
- Deltakelse og inkludering
- Respekt for forskjeller
- Like muligheter
- Tilgjengelighet
- Likestilling
- Respekt for utviklingsmulighetene og identiteten til barn

Konvensjon om
rettighetene til
mennesker med
nedsatt funksjonsevne

Tjenesteytere = menneskerettighetsarbeidere

Tjenesteytere har ansvaret for å realisere politiske idealer og faglige mål gjennom sin daglige praksis (Mjøen & Kittelsaa, 2018)

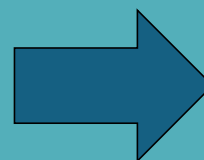
Hvordan? Hverdagseksempler

1. Rett til privatliv (art.22) og selvbestemmelse → Ikke gå inn på rommet uten tillatelse
2. Sørge for privatliv → gå ut av rommet ved privat telefonsamtale
3. men også tilrettelegge for familieliv (art.23) → hjelp til å ringe og holde kontakt med familiemedlemmer
4. Selvbestemmelse og retten til et selvstendig liv (art.19) → Hjemmet er en identitetsmarkør, hjelp til å utforme det
5. Retten til et selvstendig liv (art.19) og retten til å delta i kulturliv, fritidsaktiviteter og idrett (art.30) → finne ut av hva den enkelte liker, assistanse, transport
6. Varsle ved kritikkverdige forhold

Hvordan? Gode systemer

1. Utdanningsinstitusjoner må sørge for opplæring i menneskerettigheter.
2. Arbeidsgivere må sørge for at profesjonsgruppene får diskutere etiske problemstillinger om hva CRPD innebærer i konkrete praksiser.
3. Virksomhetsledere sørge for at tjenesteytere har kompetanse på å gi beslutningsstøtte (Helsedirektoratet, 2021).
4. Gode turnusordninger
5. Kjenne til varslingsplikt. Støtte fra fagforeninger og profesjonsforbund.

Hva gjør likestilling med oss, som samfunn?

- Boka kan blant annet bestilles inn [herfra](#)

Kjersti Skarstad

FUNKSJONS- HEMMEDES MENNESKE- RETTIGHETER

Fra prinsipper til praksis

2. utgave

Universitetsforlaget